

L. Polman

**De smokkelaars maakt
het geen donder uit
wat ze vervoeren, als
het maar geld oplevert.
Iedere variatie op het
thema hebben de
soldaten van KFOR aan
Kosovo's grenzen al
meegemaakt: wapens
en drugs, drank en
sigaretten, gestolen
auto's. Mensen.
Kindertjes bestemd om
in de stad voor
een 'eigenaar' te
bedelen, jonge
vrouwen bestemd
voor prostitutie.**

Kleumend staan de soldaten op een bergpas bij Bihac in Noord-Kosovo. De smalle weg hierheen kronkelde kilometerslang mee met een rivier door een bergspleet. Een enkele knoestige boer op een trekker kwam ik tegen, verder was de route uitgestorven. Het asfalt vertoonde steeds grotere gaten tot alleen nog een zandpad over was.

'Hier loopt zo'n beetje de grens,' zegt een Franse soldaat. 'Volgens ons is dat daar Servië.' Er is niets te zien, behalve het zandpad dat slingerend verdwijnt over een volgende winderige heuvel.

Servië-Montenegro is het distributiecentrum van het internationale smokkelnetwerk. Daar wordt de waar bestemd voor Europa samengebracht voor verder transport. Stoffen sigaretten op handkarren komen Kosovo binnen. Geweren op Servische ezelsruggen. Cocaïne in aanhangwagens achter tractoren. Vrouwen en kinderen van over de hele Balkan te voet, wadend door de koude rivier beneden.

'Je doet er bijna niks tegen. Honderden kilometers grens zijn onbewaakt, duizenden obscure bergpaadjes staan niet eens op de kaart,' sombert de soldaat.

Sinds mensenheugenis is Kosovo al een corridor: veel mensen en goederen gaan hiervandaan via Albanië

door naar de EU en Arabië. Maar in toenemende mate is Kosovo ook gebruikersplek. Met de vrede in 1999 kwamen er opbouwgeld van donorlanden en 'internationals' om die fondsen te helpen besteden. NAVO-militairen, VN-bestuurders, internationale aannemersbedrijven, hulporganisaties. Duizenden, tien-duizenden 'internationals' met dikke salarissen, die zich vrouwen en andere genotsmiddelen ruimschoots konden permitteren.

'Een kleinschalige lokale prostitutiemarkt transformeerde zich tot een grootschalige industrie', schreef Amnesty International in een rapport over die tijd.

Kosovo is (nog) geen echt land. De voormalige Joegoslavische provincie staat onder VN-bestuur en wordt bewaakt door de NAVO. Wetten die smokkel verbieden naar een land dat geen land is, hebben de 'internationals' nog niet weten te formuleren. Kolonel Yves Kermorvant, Fransman en woordvoerder van de NAVO-troepen, haalt berustend zijn schouders op.

'Zien wij een auto de grens passeren met een onbetrouwbaar uitziende Serviër aan het stuur en twee prille Moldavische meisjes op de achterbank, dan hebben we onze vermoedens, maar zonder wetgeving staan we met lege handen. We

sLijst

vragen het de meisjes dan wel: zitten jullie vrijwillig bij deze meneer in de auto? Het antwoord is altijd: ja. *Alors...*

In totaal ongeveer 25 duizend mannen dienen in de VN-missie en KFOR. Met ongeveer twee 'internationals' per vierkante kilometer lijkt Kosovo goed voorzien, maar tegen de netwerken die zich vertakken tussen Servische, Albanese, Kosovaar-Albanese en Macedonische criminelen, beginnen ze niets.

Clubeigenaren vermommen hun bordelen als 'motel', 'club', of 'coffee bar'. Prostituees staan in de boeken als kamermeisjes, serveersters en danseressen. Het populaire Hotel-Restaurant Bali in hoofdstad Prishtina heeft op z'n spiegelende ramen om het woord 'restaurant' mooie roze harten spuiten. Klanten begrijpen dan dat ze van het menu een duur gerecht kunnen kiezen, bij de afrekening waarvan ze het adres vernemen waar de bestelling kan worden verorberd. Met huid en haar.

'Onze enige troef is ons geld,' zegt kolonel Kermorvant. 'Voorkómen kunnen we de handel niet, maar eraan meebetalen doen we ook niet.' Om de mafia dwars te zitten heeft de vredesmacht een inmiddels beruchte 'off-limits'-lijst opgesteld,

waarop de namen van tientallen clubs en bars waar UNMIK- en KFOR-leden niet mogen komen op straffe van ontslag op staande voet. 'Clubeigenaren vinden dat héél vervelend, want wij zouden hun best-betalende klanten kunnen zijn.'

De lijst is een knaller gebleken, want inmiddels bestaat de clientèle van de Kosovaarse bordelen volgens Amnesty voor tachtig procent uit lokale mannen. 'Vooral zijn het mannen uit de Kosovaarse diaspora met een baan of de vluchtelingenstatus in Duitsland, Nederland of Zwitserland. Sinds het vrede is, komen ze hier weer voor familiebezoek. Zij verdienen genoeg om op één avond 50 euro te kunnen stukgooien in zo'n tent.'

Over het zandpad op de grens, uit de richting van Servië, komt een boer aankuieren. Hij heeft winterwangen met rode couperose en trekt een koe aan een touw de pas over. Voor vrouwen kan dit onooglijke pad via Albanië uiteindelijk leiden naar casino's in Arabische landen, bordelen in Nairobi en Conakry, bananenbars in Londen, Antwerpen, Berlijn en Amsterdam. 'Moeilijk voor te stellen, hè?' vraagt de KFOR-soldaat. En, spijtig: 'Over een week of wat ligt hier een meter sneeuw en komen we hier niet meer controleren tot het weer lente is'.

BERICHT UIT AFRIKA